

1. ΑΓΙΑ ΣΟΦΙΑ ΜΕ ΤΑ ΜΑΤΙΑ ΤΩΝ ΑΛΛΩΝ

Μέσο: . . . . . ΤΑ ΝΕΑ_ΠΡΟΣΩΠΑ

Ημ. Έκδοσης: . . . 11/07/2020 Ημ. Αποδελτίωσης: . . . 11/07/2020

Σελίδα: 1

Επισκέπτες μπροστά στο ψηφιδωτό της Δεήσεως, με την Παναγία και τον Ιωάννη Πρόδρομο να ικετεύουν για τη φιλευσπλαχνία του Κριτή κατά την τελική Κρίση

ΑΓΙΑ ΣΟΦΙΑ ΜΕ ΤΑ ΜΑΤΙΑ ΤΩΝ ΑΛΛΩΝ

ΕΝΑΣ ΕΛΛΗΝΑΣ ΜΟΥΣΟΥΛΜΑΝΟΣ, ΕΝΑΣ ΕΛΛΗΝΑΣ ΕΒΡΑΙΟΣ ΚΑΙ ΕΝΑΣ ΕΛΛΗΝΑΣ ΚΑΘΟΛΙΚΟΣ
ΓΡΑΦΟΥΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΗ ΔΙΑΣΤΑΣΗ ΤΟΥ ΜΝΗΜΕΙΟΥ **Σ. 2-3**

1. ΑΓΙΑ ΣΟΦΙΑ ΜΕ ΤΑ ΜΑΤΙΑ ΤΩΝ ΑΛΛΩΝ

Μέσο: . . . . . ΤΑ ΝΕΑ_ΠΡΟΣΩΠΑ

Ημ. Έκδοσης: . . . 11/07/2020 Ημ. Αποδελτίωσης: . . . 11/07/2020

Σελίδα: 2

2/ ΣΑΒΒΑΤΟΚΥΡΙΑΚΟ 11-12 ΙΟΥΛΙΟΥ 2020

ΤΡΕΙΣ ΕΚΠΙΡΟΣΩΠΟΙ
ΔΙΑΦΟΡΕΤΙΚΩΝ
ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΠΡΟΣΕΓΓΙΖΟΥΝ ΤΗΝ ΑΓΙΑ
ΣΟΦΙΑ ΩΣ ΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΟ
ΜΝΗΜΕΙΟ ΜΕ
ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΗ ΔΙΑΣΤΑΣΗ

Η ΑΓΙΑ ΣΟΦΙΑ ΜΕ ΤΑ ΜΑΤΙΑ ΤΩΝ ΑΛΛΩΝ

π. ΜΑΡΚΟΣ Γ. ΦΩΣΚΟΛΟΣ

ενορία Αγ. Νικολάου Καθολικών, Χώρα Τήνου

«Ένα συμβολικό ιερό μνημείο»

Τον ναό της Αγίας Σοφίας μπορούμε να τον δούμε από περισσότερες οπτικές γωνίες: ιερός χώρος, ιστορικό μνημείο τέχνης, τεκμήριο της ιστορίας μιας πόλης μοναδικής στον κόσμο... Δυστυχώς ο τούρκος πρόεδρος θέλησε να τον δει και ως πόνι στο κυριαρχικό του παιχνίδι, παίζοντας με αυτό στο θυμικό κυρίως των Ελλήνων και των Τούρκων. Δεν πίστεψα ούτε μια στιγμή πως σκεφτόταν στα σοβαρά το ενδεχόμενο να μετατρέψει σε μουσουλμανικό τέμενος την Αγία Σοφία. Ξέρει πως κάνοντας κάτι τέτοιο θα ικανοποιούσε έναν μικρό, μάλλον, αριθμό μουσουλμάνων, αλλά θα ξεσήκωνε εναντίον του ένα τεράστιο παγκόσμιο ενοποιημένο τείχος όχι μόνο χριστιανών, αλλά και ανθρώπων θρησκευτικά ουδέτερων. Ηδη οι αντιδράσεις έρχονται από κάθε κατεύθυνση.

Για τους καθολικούς πιστούς η Αγία Σοφία αποτελεί ένα συμβολικό ιερό σημείο που δεν μπορεί να διαχωριστεί από την ίδια τη χριστιανική πίστη, αφού κάτω από τον τρούλο της διακρύπτηκαν αλήθειες και δόγματα από μοναδικές εκκλησιαστικές συνάξεις, όπως Οικουμενικές Σύνοδοι, και από τον άμβωνα της κήρυξαν μεγάλες φυσιογνωμίες τις οποίες ονομάζουμε Πατέρες της Εκκλησίας.

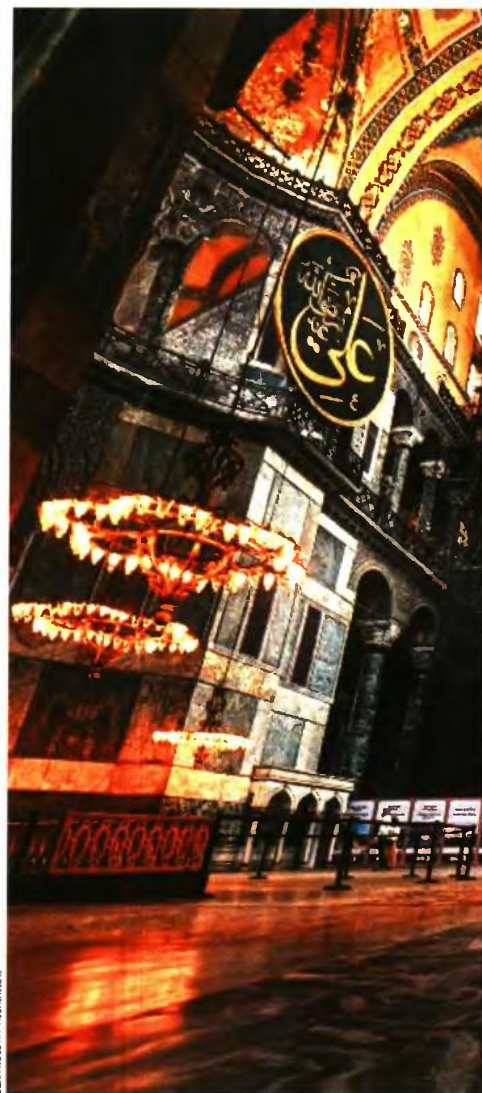
Οι καθολικοί δεν λησμονούν επίσης πως η τελευταία λειτουργία στην Αγία Τράπεζα τελέστηκε από τον καρδινάλιο Ισίδωρο και ήταν ενωτική για την Καθολική και την Ορθόδοξη Εκκλησία και πως σε αυτή κοινώνησε από τα χέρια του Ισίδωρου ο τελευταίος βυζαντινός αυτοκράτορας, που αρνήθηκε να παραδώσει την Πόλη. Μετά τη δραματική εκείνη στιγμή, αυτοκράτορας και καρδινάλιος πορεύτηκαν μαζί με τον Ιουστινιάνη και τους στρατιώτες του στα τείχη για να αγωνιστούν, ως και την αυτοθυσία, για την πρόσωση της Πόλης.

Στις 26 Ιουλίου 1967, κάτω από τα έκθαμβα μάτια των φυλάκων της Αγίας Σοφίας, ο προσκυνητής Πάπας Παύλος Στ', άγιος σήμερα, γονάτισε εκεί όπου κάποτε βρισκόταν η Αγία Τράπεζα και προσευχήθηκε «υπέρ της των πάντων ενώσεως».

Η Αγία Σοφία υπήρξε το πολιτισμότερο λάφυρο της Αλωσης και για τούτο ο νεοσουλτάνος παίζει με αυτό. Νομίζω ότι δεν πρέπει να συμμετέχουν οι Εκκλησίες στο παιχνίδι του.

Ο π. Μάρκος Φώσκολος γεννήθηκε στη Στενή της Τήνου στις 7 Νοεμβρίου 1948 και τελείωσε το εξατάξιο Γυμνάσιο στο Λεόντειο Λύκειο Πατησίων (Αθήνα) το 1966. Σπούδασε στη Φιλοσοφική και Θεολογική Σχολή του Γρηγοριανού και του Αγγλικού Πανεπιστημίου της Ρώμης (1972). Χειροτονήθηκε ιερέας στις 30 Ιουλίου 1972, ενταγμένος στις τάξεις του εφημεριακού κλήρου της Καθολικής Αρχιεπισκοπής Νάξου - Τήνου.

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΔΟΥΛΓΕΡΙΑΔΗΣ

OSAN KOBE AP VISUALHELMAS

ΝΑΪΜ ΕΛΦΑΝΤΟΥΡ

πρόεδρος της Μουσουλμανικής Ένωσης Ελλάδας

«Οφείλουμε σεβασμό στην ιστορία των άλλων»

Παρόλο που το ζήτημα δεν είναι μόνο θρησκευτικό, θα ήθελα να ξεκινήσω με τη θρησκευτική διάσταση. Κι αυτό επειδή ο προφήτης Μωάμεθ δίνει ξεκάθαρες οδηγίες για τη στάση των μουσουλμάνων όταν ύστερα από αυτόν φτάσουν σε χριστιανικές χώρες. Προστάζει, λοιπόν, να αφήσουν άθικτες τις εκκλησίες και τις συναγωγές, να μην περάσουν μοναχούς, να μη σπάσουν τους σταυρούς. Οι οδηγίες αυτές δεν συμβαδίζουν με τη μετατροπή των εκκλησιών σε τζαμιά. Κάτι τέτοιο απαγορεύεται μέσα στην παράδοση. Ένα άλλο παράδειγμα προέρχεται από τη διακυβέρνηση του Αμρ μιν Ελ Ας στην Αίγυπτο (σ.σ.: αναφέρεται στην περίοδο 658-664 μ.Χ.), ο οποίος επέτρεψε στον πατριάρχη των Κοπτών Βενιαμίν και στους χριστιανούς να επιστρέψουν στην Αλεξάνδρεια από την εξορία του

ΗΓΕΥΘΥΝΟΣ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΟΥ ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΔΟΥΛΓΕΡΙΑΔΗΣ

1. ΑΓΙΑ ΣΟΦΙΑ ΜΕ ΤΑ ΜΑΤΙΑ ΤΩΝ ΑΛΛΩΝ

Μέσο: . . . . . ΤΑ ΝΕΑ_ΠΡΟΣΩΠΑ

Ημ. Έκδοσης: . . . 11/07/2020 Ημ. Αποδελτίωσης: . . . 11/07/2020

Σελίδα: 3

Λήψη από το εσωτερικό της Αγίας Σοφίας με επισκέπτες στις 26 του περασμένου Ιουνίου, έξι ημέρες πριν το Ανάτατο Δικαστήριο δηλώσει ότι υπεύθυνος για ενδεκόμενη μετατροπή της Αγίας Σοφίας σε τέμενος είναι ο τούρκος Πρόεδρος Ρετζέπ Ταγίπ Ερντογάν

κοιτίδα της Ορθοδοξίας και σημάδεψε την πίστη στον δίκαιο απελευθερωτικό αγώνα των Ελλήνων από τον οθωμανικό ζυγό, που οδήγησε στην ανεξαρτησία και στην ίδρυση του σύγχρονου ελληνικού κράτους.

Το 70 μ.Χ., οι Ρωμαίοι κατέστρεψαν τον ναό του Σολομώντα στην Ιερουσαλήμ, τον έναν και μοναδικό ιερό τόπο στον οποίο προσεύχονταν οι Εβραίοι. Τότε εξορίστηκαν για πρώτη φορά από τη γη τους και όπου και αν βρέθηκαν, ακόμα και κάτω από αντίξοες συνθήκες, την ώρα της προσευχής έχουν στραμμένα τα βλέμματά τους προς την Ιερουσαλήμ. Το μόνο τμήμα που διασώθηκε ήταν το δυτικό τείχος του ναού, αυτό που σήμερα αποκαλείται Τείχος των Δακρύων. Για πολλούς αιώνες, η πρόσβαση των Εβραίων ήταν απαγορευμένη, ενώ πάνω στον Ιερό Λόφο του ναού, το 705, ο χαλίφης Αμπντ αλ Μαλικ ήμντ Μαρουάν και ο γιος του Ουαλίφτ Α΄ έχτισαν το τέμενος Αλ Ακσα.

Μόλις το 1967, στον πόλεμο των Έξι Ημερών, απελευθερώθηκε η Ιερουσαλήμ και ύστερα από σχεδόν 2.000 χρόνια οι Εβραίοι μπορούσαν ελεύθερα να έχουν πρόσβαση και να προσεύχονται στο Τείχος των Δακρύων. Την ίδια ελεύθερη πρόσβαση έχουν οι μουσουλμάνοι στο τέμενος Αλ Ακσα και οι χριστιανοί στον ναό του Παναγίου Τάφου. Ιεροί τόποι, που για την κυριαρχία τους έχουν προκληθεί αιματοχυσίες, ενώ ταυτόχρονα είναι τόποι ιστορικής και πνευματικής αξίας που σημάδεψαν ανεξίτηλα την ανθρωπότητα και οσέβονται οι επισκέπτες ανεξαρτήτως χρώματος, φυλής ή θρησκείας. Διαφυλάσσονται, δηλαδή, με θρησκευτική ευλάβεια ο πολιτισμικός χαρακτήρας και η ιδιαιτερότητα κάθε ιερού τόπου στην Ιερουσαλήμ, ανεξαρτήτως των πολιτικών αντιλήψεων της εκάστοτε κυβέρνησης του κράτους του Ισραήλ. Φαντάζεστε την αντίδραση κάθε πολιτισμένου ανθρώπου εάν κάποια στιγμή κάποιος παρανοικός σκεφτόταν τη μετατροπή του τεμένους Αλ Ακσα σε εβραϊκή συναγωγή επειδή πριν από 1.300 χρόνια το τέμενος αυτό χτίστηκε πάνω στον Ιερό Λόφο όπου ήταν χτισμένος ο ναός του Σολομώντα.

Η προστασία της παγκόσμιας πολιτιστικής κληρονομιάς είναι το κρoς κάθε πολιτισμένου κράτους προς την ανθρωπότητα. Ο τούρκος πρόεδρος Ρετζέπ Ταγίπ Ερντογάν οφείλει λοιπόν να διαφυλάξει τον διαθρησκευτικό και διαπολιτισμικό χαρακτήρα της Αγία-Σοφίας για να μην ταυτιστεί από την ίδια την Ιστορία με τον θρησκευτικό φανατισμό των οπαδών του Ισλαμικού Κράτους που κατέστρεψαν κάθε μνημείο και μουσείο πολιτισμού στον δρόμο της βαρβαρότητας που διάβηκαν, αφιμώντας κάθε αξία ζωής και πολιτισμού. Η Αγία Σοφία δεν αφορά μόνο τους χριστιανούς και τους μουσουλμάνους, αφορά όλους μας, διότι ο πολιτισμός είναι αγαθό που ανήκει στην ανθρωπότητα.

ΒΙΚΤΩΡ ΙΣΑΑΚ ΕΛΙΕΖΕΡ

Δημοσιογράφος και γενικός γραμματέας του Κεντρικού Ισραηλτικού Συμβουλίου Ελλάδας «Ενώνει αντί να διχάζει»

Ο ναός ή το μουσείο της Αγίας Σοφίας στην Κωνσταντινούπολη είναι ίσως ένα από τα μοναδικά θρησκευτικά μνημεία που ενώνουν αντί να διχάζουν τους πιστούς δύο μεγάλων, διαφορετικών μονοθεϊστικών θρησκειών. Ως ναός, συμβόλισε για πολλούς αιώνες την ενότητα της Ορθόδοξης Χριστιανοσύνης και τον πλούτο του βυζαντινού πολιτισμού, μέχρι την άλωση της Πόλης από τους Οθωμανούς, όπου μετατράπηκε σε ισλαμικό τέμενος. Ο θεμελιωτής του σύγχρονου τουρκικού κράτους Κεμάλ Ατατούρκ μετέτρεψε την Αγία-Σοφία σε μουσείο που σχετίζεται με τον Χριστιανισμό και το Ισλάμ. Ένα μουσείο παγκόσμιας πολιτιστικής κληρονομιάς, το οποίο επισκέπτονται και θαυμάζουν εκατομμύρια επισκέπτες, ανεξαρτήτως χρώματος, φυλής ή θρησκείας. Αντιλαμβάνομαι και συμμερίζομαι όμως πλήρως το δέος που κυριεύει τους ορθόδοξους χριστιανούς, μιας και αυτή η εκκλησία αποτέλεσε την

Κύρου. Να επιτρέψουν, δηλαδή, στις εκκλησίες τους.

Οχι μόνο η Αγία Σοφία, λοιπόν, με την τεράστια σημασία, αλλά και οποιαδήποτε εκκλησία πάνω στη γη δεν επιτρέπεται να μετατραπεί σε τζαμί. Κανονικά δεν θα έπρεπε να βάζουμε τέτοια θέματα στο τραπέζι. Ο Ερντογάν παίζει αυτή τη στιγμή ένα πολιτικό παιχνίδι ακριβώς με τον τρόπο που δεν πρέπει. Δεν βγάζει τη θρησκεία από την πολιτική, ενώ αυτό θα πρέπει να γίνεται για να προχωράνε οι σχέσεις μεταξύ των λαών. Νομίζω ότι δεν θα φτάσει ως το τέλος για έναν ακόμη λόγο: τα έσοδα που κερδίζει το κρατικό ταμείο από τους επισκέπτες της Αγίας Σοφίας. Δεν μπορεί να φανταστώ πώς θα αφήσει τον χώρο ελεύθερο να λειτουργεί μόνο σαν τζαμί, ώστε να χάσει τους αλλόθρησκους επισκέπτες.

Αν μου επιτρέπεται, ωστόσο, θέλω να εκφράσω και μια γνώμη απ' την άλλη πλευρά. Θυμάμαι, όταν κληρούσα στον Ελληνικό Στρατό, μια έξοδό μου στην Πλατεία Συντάγματος του Ναυπλίου. Τότε που το τζαμί είχε μετατραπεί σε σινεμά, όπως σε άλλες περιπτώσεις έγινε με μπαρ και αποθήκες σε όλη την Ελλάδα. Όλοι οφείλουμε σεβασμό στην ιστορία των άλλων και στους χώρους λατρείας τους.